

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა N35

01.05.2020

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: E-60 ჩქაროსნული ავტომაგისტრალის ნატახტარი-რუსთავის (თბილისის შემოვლითი გზა), ნატახტარი-ჟინვალის მონაკვეთის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტი

დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი: საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტი

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: მცხეთისა და დუშეთის მუნიციპალიტეტები

განცხადების შემოსვლის თარიღი: 17.03.2020

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „გამა კონსალტინგი“

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის მიერ სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში წარმოდგენილია „მცხეთისა და დუშეთის მუნიციპალიტეტებში, E-60 ჩქაროსნული ავტომაგისტრალის ნატახტარი-რუსთავის (თბილისის შემოვლითი გზა), ნატახტარი-ჟინვალის მონაკვეთის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტის“ სკოპინგის ანგარიში.

არსებული გზა წარმოადგენს მცხეთა-სტეფანწმინდა-ლარსის მაგისტრალის (ე.წ სამხედრო გზის მონაკვეთის) ნაწილს. გზის სავალი ნაწილის სიგანე შეადგენს 7 მეტრს. საპროექტო მონაკვეთის ფარგლებში არსებული გზის მონაკვეთის სიგრძე 27 კილომეტრია.

საპროექტო საავტომობილო გზის მონაკვეთი, მდებარეობს დუშეთის და მცხეთის მუნიციპალიტეტებში. საპროექტო გზის დერეფანი კვეთს შემალღებული მთის ბორცვებს, გზისპირა მიდამოებს, სოფ. არაგვისპირთან მდ. არაგვის ჭალის ხეობას, სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთებს და გეომორფოლოგიურად დანაწევრებულ მასივებს. საპროექტო გზის მშენებლობა იგეგმება ძირითადად სასოფლო-სამეურნეო მიწის ნაკვეთებზე: სათიბებზე, საძოვრებზე და სახნავ-სათესს მიწებზე, სახეშეცვლილ და დეგრადირებულ, ჯაგეკლიანი ხე-ბუჩქებისაგან შედგენილ ტყის სანაპირო ზოლში. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად საპროექტო გზის სიგრძე შეადგენს 28,30 კილომეტრს.

სკოპინგის ანგარიშში განხილულია საავტომობილო გზის განთავსების ალტერნატიული ვარიანტები. შერჩეული ალტერნატიული ვარიანტის თანახმად, საპროექტო მონაკვეთი იწყება ჟინვალის კვანძიდან, მდ. არაგვის მარჯვენა ნაპირზე. დაახლოებით 1 კმ-ის შემდეგ უხვევს აღმოსავლეთით და სცილდება არსებულ გზას. სოფ. არაგვისპირთან, კვეთს მდ. არაგვს 1200 მეტრიანი ხიდიტ. მარცხენა ნაპირზე გადასვლის შემდეგ უხვევს სამხრეთისკენ, გადის სოფ. ქუბრიანთკარის და ბულაჩაურის დასავლეთით, შემდეგ სოფ. ჭოპორტის გავლით მაგისტრალი მიემართება დაბა საგურამოსკენ, გადაკვეთს მდ. არაგვის შენაკადებს მცირე ზომის სახიდე გადასასვლელებით. დაბა საგურამოსთან იგეგმება რომის ტიპის სატრანსპორტო კვანძის მოწყობა, რომელიც დააკავშირებს დაბასთან და წინამური-საგურამო-ცხვარიჭამიას ადგილობრივი მნიშვნელობის საავტომობილო

გზასთან. E-60 მაგისტრალთან დაკავშირება მოხდება წიწამურის ორი სატრანსპორტო კვანძიდან. საპროექტო გზის განივი კვეთის საპროექტო ელემენტებია: სამომრათო ზოლები: $2X3,75=7,50$ მ; გვერდულები: $1X2,50$ მ; სულ ერთი სავალი ნაწილი: $10,70$ მ; ცენტრალური გამყოფი ზოლი 4 მ; გზის პირი $1,30$ მ; ჯამში $27,60$ მ. შერჩეული საპროექტო სიჩქარე 120 კმ/სთ.

მოსახლეობის თავისუფალი გადაადგილებისთვის პროექტით გათვალისწინებულია რამდენიმე საგზაო კვანძის მოწყობა, მათი განთავსების ადგილმდებარეობა დაზუსტდება გზშ-ის ეტაპზე. პროექტით აგრეთვე გათვალისწინებულია სახიდე გადასასვლელების მოწყობა, წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშით დგინდება, რომ გათვალისწინებულია ოთხი ძირითადი სახიდე გადასასვლელის მოწყობა, რომლის რაოდენობა და პარამეტრები დაზუსტებული იქნება გზშ-ის ანგარიშში.

მოსამზადებელ სამუშაოებში გათვალისწინებულია დროებითი ინფრასტრუქტურის (სამშენებლო ბანაკები) მოწყობა და შესაბამისი სამშენებლო ტექნიკის/დანადგარ მექანიზმების (სამსხვრევ-დამახარისხებელი საამქრო, ასფალტის საამქრო და სხვა) მობილიზაცია. მოსამზადებელი სამუშაოების შემდეგ განხორციელდება საპროექტო დერეფნის მომზადება მშენებლობისთვის, რაც ითვალისწინებს მიწის სამუშაოებს (მათ შორის გარკვეულ მონაკვეთებზე ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნა-შენახვას), ხე-მცენარეების ჭრას, გზის ვაკისის მომზადებას და ა.შ. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, სამშენებლო ბანაკის და სანაყაროების ტერიტორიები დაზუსტდება შემდგომი კვლევების ეტაპზე და დაზუსტებული მონაცემები წარმოდგენილი იქნება გზშ-ის ანგარიშში.

საპროექტო ტერიტორიასთან უახლოეს დაცულ ტერიტორიას თბილისის ეროვნული პარკი წარმოადგენს. პარკის საზღვრები ემთხვევა "ზურმუხტის ქსელის" შეთავაზებულ საიტს (საგურამო – GE000047), წიწამურიდან საგურამომდე გზის დერეფნის $3,4$ კილომეტრიანი მონაკვეთი გადის თბილისის ეროვნული პარკის/ზურმუხტის ქსელის (შეთავაზებული) საიტის საზღვრის გაყოლებაზე. აქედან 185 მ უშუალოდ საზღვარს მიუყვება დანარჩენ უბანზე დამორება 32 მეტრიდან 484 მეტრს შეადგენს.

საპროექტო ტერიტორიის 51665 მ² ფართობი წარმოადგენს სსიპ ეროვნულ სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ ტყის ფონდს.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, წინასამშენებლო და სამშენებლო სამუშაოების ეტაპზე მიწის სამუშაოების, მანქანების და სამშენებლო ტექნიკის გადაადგილებისას ადგილი ექნება ხმაურის საერთო ფონის ცვლილებას. გზის და ხიდების მშენებლობის პროცესში გამოყენებული იქნება მძიმე ტექნიკა, რომლის მუშაობისას წარმოიქმნება ვიბრაცია და ხმაური. ტრანსპორტის მოძრაობისას ხმაური დამოკიდებულია მოძრაობის სიჩქარეზე, გზის საფარის ტიპზე და ხარისხზე, სატრანსპორტო საშუალებების ტექნიკურ გამართულობაზე. მშენებლობის ეტაპზე ხმაური და ვიბრაციის დონე უფრო მნიშვნელოვანი იქნება ვიდრე გზის ექსპლუატაციისას. წარმოდგენილი დოკუმენტის თანახმად, გზშ-ის მომზადების ეტაპზე, ზემოქმედების შესამცირებლად განისაზღვრება შემარბილებელი ღონისძიებები.

წარმოდგენილი დოკუმენტის მიხედვით, როგორც მშენებლობის, ისე ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელია ინერტული და სახიფათო ნარჩენების წარმოქმნა. სამუშაოების დაწყებამდე მშენებელი კონტრაქტორის მიერ შემუშავდება ნარჩენების მართვის გეგმა, აგრეთვე გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი იქნება რეკომენდაციები ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებით.

ვინაიდან საპროექტო დერეფანი სასოფლო-სამეურნეო ნაკვეთებზე გადის, პროექტისთვის მზადდება მიწის შესყიდვის და განსახლების სამოქმედო გეგმა, აგრეთვე კვლევის ეტაპზე დაგეგმილია კონსულტაციები მოსახლეობასთან. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით შესაბამისი ინფორმაცია წარმოდგენილი იქნება გზშ-ის ანგარიშში.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია საპროექტო ტერიტორიის გეოლოგიური, ჰიდროლოგიური და საინჟინრო-გეოლოგიური დახასიათება. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის, როგორც სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ისე მცხეთისა და დუშეთის მუნიციპალიტეტების მერიის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობების საინფორმაციო დაფებზე განთავსება. ინფორმაცია ასევე განთავსდა მცხეთის მუნიციპალიტეტის ოფიციალურ ვებგვერდზე. სამინისტროში წარმოდგენილ სკოპინგის ანგარიშსა და თანდართულ დოკუმენტაციასთან ერთად, დამატებით სამინისტროს ვებგვერდზე ატვირთული იყო პრეზენტაცია, სადაც საზოგადოებას შესაძლებლობა ჰქონდა გაცნობოდა მოკლე ინფორმაციას პროექტთან დაკავშირებით. საქართველოში ახალი კორონავირუსის გავრცელების პრევენციის მიზნით ქვეყანაში მოქმედი საგანგებო მდგომარეობიდან გამომდინარე, საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 23 მარტის N181 დადგენილებით დამტკიცებული „საქართველოს ახალი კორონავირუსის (COVID-19) გავრცელების აღკვეთის მიზნით გასატარებელი ღონისძიებების“ მე-5 მუხლის შესაბამისად, აიკრძალა საჯარო სივრცეში ფიზიკურ პირთა თავშეყრა 10 პირზე მეტი რაოდენობით. ხოლო შემდგომ, აღნიშნულ დადგენილებაში განხორციელებული ცვლილების შესაბამისად, აიკრძალა საჯარო სივრცეში ფიზიკურ პირთა თავშეყრა 3 პირზე მეტი რაოდენობით. „საქართველოში ახალი კორონავირუსის გავრცელების აღკვეთის მიზნით გასატარებელი ღონისძიებების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 23 მარტის N181 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 26 მარტის N196 დადგენილების შესაბამისად, საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის მცხეთისა და დუშეთის მუნიციპალიტეტებში E-60 ჩქაროსნული ავტომანქანების ნატახტარი-რუსთავის (თბილისის შემოვლითი გზა), ნატახტარი-ჟინვალის მონაკვეთის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე სკოპინგის დასკვნის გაცემისთვის დაწყებული ადმინისტრაციული წარმოება განხორციელდა საჯარო განხილვის ჩატარების გარეშე და ადმინისტრაციულ წარმოებაში საზოგადოების მონაწილეობა და მის მიერ მოსაზრებებისა და შენიშვნების წარდგენის შესაძლებლობა უზრუნველყოფილი იქნა წერილობით. აღსანიშნავია, რომ სკოპინგის განცხადებები განთავსდა მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე დაინტერესებული საზოგადოების მხრიდან სამინისტროს ელ. ფოსტაზე პროექტთან დაკავშირებით წარმოდგენილ იქნა წერილი, რომელიც ეხებოდა ზემოქმედებას დაქვემდებარებულ კერძო ნაკვეთების შესახებ ინფორმაციის დაზუსტებას, კერძოდ აქვს თუ არა სამინისტროს ინფორმაცია ვის კერძო საკუთრებაზე გაივლის საპროექტო გზა, რაზეც სამინისტროს წარმომადგენელმა პროექტით დაინტერესებულ პირს განუმარტა, რომ სკოპინგის ეტაპზე აღნიშნული ინფორმაცია არ არის წარმოდგენილი, თუმცა გზშ-ს ეტაპზე წარმოდგენილი იქნება ზემოქმედებას დაქვემდებარებული კერძო ნაკვეთების საკადასტრო კოდები.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და

შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ს პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზშ-ს ანგარიშის მომზადებისთვის ს საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზშ-ს ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზშ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი** სკოპინგის ანგარიშში მითითებული უნდა იყოს (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
- 3.1 **გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის კონსულტანტის მიერ.**
4. **გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
 - პროექტის აღწერა;
 - პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
 - საპროექტო გზის ძირითადი პარამეტრები;
 - პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები: მათ შორის ტერიტორიის ალტერნატივები შესაბამისი დასაბუთებით, არაქმედების ალტერნატივა და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივის დეტალური აღწერა;
 - ფუჭი ქანების სანაყაროებისა და სამშენებლო ბანაკის SHP ფაილები, (ფართობი), ფუჭი ქანების განთავსების ადგილების შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტაცია;
 - სამშენებლო ბანაკის გენ-გეგმა;
 - ინფორმაცია შესასრულებელი სამუშაოების ხანგრძლივობის შესახებ;
 - დეტალური ინფორმაცია დროებითი გზების შესახებ, დროებითი გზის პროექტის აღწერა (Shp ფაილებთან ერთად);
 - საპროექტო მონაკვეთის ძირითადი ინფრასტრუქტურის დაშორება მოსახლეობასთან კონკრეტული მანძილების მითითებით;
 - საგზაო კვანძების რაოდენობა, სახიდე გადასასვლელები;
 - ფეხით მოსიარულეთა გადასასვლელების მოწყობის შესახებ ინფორმაცია;
 - გეომეტრიული პარამეტრების, გზის საფარისა და განივი კვეთების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
 - როგორი თანმიმდევრობით (ვადების მითითებით) განხორციელდება საპროექტო გზის მონაკვეთების მშენებლობა;
 - მცენარეული და ნიადაგის საფარის მოხსნის სამუშაოების, გრუნტის სამუშაოების და სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია („ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვით);
 - საპროექტო გზის მშენებლობაზე დასაქმებული ადამიანების საერთო რაოდენობა მათ შორის დასაქმებულთა ადგილობრივების წილი;

- მშენებლობაში გამოყენებული ტექნიკის ჩამონათვალი და რაოდენობა;
- წყალმომარაგების პროექტის აღწერა, შესაბამისი ნახაზებით თუ როგორ მოხდება სამშენებლო ბანაკის სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგება (ინდივიდუალურად თუ წყალმომარაგების სისტემებიდან);
- სამშენებლო ბანაკის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ჩამდინარე წყლების მართვის საკითხი: საასენიზაციო ორმოს ტევადობა; სასედიმენტაციო გუბურების მოწყობა და ა.შ;
- საპროექტო გზის და აგრეთვე სამშენებლო ბანაკის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ნარჩენების სახეობების და რაოდენობის შესახებ ინფორმაცია და შემდგომი მართვის ღონისძიებები;
- სამშენებლო ბანაკზე გათვალისწინებული საწვავის შესანახი რეზერვუარების ტიპი და ტევადობა;
- საპროექტო გზაზე დაპროექტებული ხიდების მშენებლობასთან დაკავშირებული საკითხების დეტალური აღწერა;
- საპროექტო სახიდე გადასასვლელების ძირითადი ტექნიკური პარამეტრები; გეომეტრიული პარამეტრების, ხიდის საფარისა და განივი კვეთების შესახებ ინფორმაცია;
- წყალსარინი არხების მოწყობის, პროფილირების და განივი დრენაჟის მიწების/კიუვეტების მოწყობის შესახებ ინფორმაცია;
- ბეტონის სამუშაოების, ფუნდამენტებისა და ხიდის სტრუქტურული მოწყობის შესახებ ინფორმაცია;
- საპროექტო გზის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით).
- სად მოხდება გზის მშენებლობისათვის საჭირო ინერტული მასალების მოპოვება და მისი ტრანსპორტირების საკითხები
- სამშენებლო მასალების დამამზადებელი ობიექტების შესახებ ინფორმაცია;

4.1 საპროექტო დერეფანში ჩატარებული გეოლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს:

- რელიეფი (გეომორფოლოგია);
- გეოლოგიური აგებულება და ტექტონიკა;
- სეისმური პირობები;
- ჰიდროგეოლოგიური პირობები;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე;
- საინჟინრო-გეოლოგიური პირობების პიკეტური აღწერა, რომელიც უნდა მოიცავდეს საპროექტო ტერიტორიაზე საშიში გეოლოგიური პროცესების აღწერასაც.
- საშიში გეოლოგიური პროცესების შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში, დამცავი ღონისძიებების მითითებით;
- მშენებლობის დაწყებამდე საპროექტო დერეფანში ჩატარებული დეტალური საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევების სამუშაო პროგრამა (ჭაბურღილების რაოდენობა, ადგილმდებარეობა, ლაბორატორიული კვლევები გრუნტების ლაბორატორიული კვლევის შედეგები და ა.შ.);
- საპროექტო დერეფანში ჩატარებული საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევის შედეგების საფუძველზე საშიში გეოდინამიკური პროცესების (მეწყერი, ღვარცოფი, ეროზიული პროცესები) განვითარების თვალსაზრისით რთული უბნების ადგილმდებარეობის აღწერასთან ერთად მოცემული უნდა იყოს გასატარებელი პრევენციული ღონისძიებები (კონკრეტული ლოკაციისა და გეოდინამიკური პროცესებისთვის);

4.2 ჰიდროლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

- გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს საავტომობილო გზის გადაკვეთაზე მდინარის და ყველა ხევის საანგარიშო საინჟინრო ჰიდროლოგიური მაჩვენებლები.
- პროექტით გათვალისწინებული სახიდე გადასასვლელებით მდინარეთა და ხეების კვეთის ადგილების დეტალური პროექტები;
- მდ. არაგვის დეტალური ჰიდროლოგიური ანგარიში (საანგარიშო წყლის ხარჯი და შესაბამისი დატბორვის დონე, მოსალოდნელი ზოგადი გარეცხვის მაქსიმალური სიღრმე).
- საკვლევ კვეთში წარმოდგენილი უნდა იყოს მდ. არაგვის საანგარიშო ჰიდროლოგიური მახასიათებლები (შესაბამისი უზრუნველყოფის მდინარის ხარჯი, დატბორვის და წარეცხვის დონეები და ა.შ);
- ინფორმაცია მდ. არაგვის კვეთის პარამეტრების, მდინარის საანგარიშო ხარჯის, საერთო წარეცხვის მაქსიმალური მაჩვენებლების შესახებ;
- ნაპირების მორფოდინამიკური და ჰიდროლოგიური გამოკვლევის შედეგად საჭიროა წარმოდგენილი იქნას სახიდე გადასასვლელის მიმდებარედ მდინარის ეროზიული პროცესებისგან დამცავი ნაპირსამაგრი ღონისძიებები.
- გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს საავტომობილო გზის საჭირო ნაპირდამცავი ღონისძიებების დეტალური აღწერა შესაბამისი საინჟინრო ჰიდროლოგიური მონაცემებით.

4.3 ბიოლოგიური გარემო:

- გზშ-ს ანგარიშში აისახოს ჭრას დაქვემდებარებული ხე-მცენარეების რაოდენობის, სახეობრივი შემადგენლობისა და მახასიათებლების დეტალური კვლევის (ტაქსაცია) შედეგები.
- წარმოდგენილი Shape ფაილების მიხედვით საპროექტო ტერიტორიის ნაწილი ემთხვევა „ევროპის ველური ბუნების და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის შესახებ“ (ბერნის) კონვენციის შესაბამისად შექმნილ „ზურმუხტის ქსელის“ შეთავაზებულ საიტს (საგურამო -GE000047), რომელიც თავის მხრივ ასევე, ემთხვევა თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიას, საჭიროა გზშ-ის ანგარიშში აისახოს გზშ-ის ეტაპზე განმეორებით ჩატარებულ კვლევებზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია (ფოტომასალასთან ერთად) აღნიშნულ ტერიტორიაზე ზურმუხტის ქსელის სახეობებზე და ჰაბიტატებზე შესაძლო ზემოქმედებასთან დაკავშირებით. საჭიროების შემთხვევაში, წარმოდგენილ იქნას, იმ სახეობებსა და ჰაბიტატებზე შესაძლო ზემოქმედების და ამ ზემოქმედების თავიდან აცილების ქმედებების შესახებ ინფორმაცია, რომელთა დასაცავად შეიქმნა ზემოაღნიშნული საიტი.
- გზშ-ის ანგარიშში აისახოს, კვლევაზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია, უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ ცხოველებზე (განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდეს საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და საქართველოს „წითელი ნუსხით“ დაცულ სახეობებზე) და ჰაბიტატებზე, მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე. ამასთან, წარმოდგენილ უნდა იქნას ზემოაღნიშნული კვლევის შედეგები ფოტომასალასთან ერთად;

- გზშ-ის ანგარიშში აისახოს, კვლევაზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია, უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ წყლისა და წყალზე დამოკიდებულ ცხოველებზე (განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდეს საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და საქართველოს „წითელი ნუსხით“ დაცულ სახეობებზე), ხიდების მშენებლობით გამოწვეულ შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე. ამასთან, წარმოდგენილ უნდა იქნას ზემოაღნიშნული კვლევის შედეგები ფოტომასალასთან ერთად;
- ზემოაღნიშნული კვლევის შედეგების საფუძველზე, შემუშავდეს შემარბილებელი ღონისძიებების თავი და მონიტორინგის გეგმა, სადაც აისახება ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე ზემოქმედებაზე დაკვირვების საკითხი;

4.4 კულტურული მემკვიდრეობა:

- გზშ-ის ანგარიშის მომზადების პროცესში უნდა განხორციელდეს საპროექტო დერეფნის არქეოლოგიური კვლევა და შესაბამისი დასკვნის მოსამზადებლად საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოში წარდგენილი უნდა იყოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული დოკუმენტაცია ტერიტორიის არქეოლოგიური კვლევის შედეგების შესახებ.
- უნდა განხორციელდეს სამშენებლო სამუშაოების კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებსა და კულტურულ ფასეულობებზე პირდაპირი და არაპირდაპირი ზემოქმედების გამოვლენა, აღწერა და შედეგების შესწავლა, ზემოაღნიშნული აისახოს გზშ-ს ანგარიშში.
- საპროექტო გზის (ჟინვალი-ნატახტარი) უკიდურესი სამხრეთ მონაკვეთი მდებარეობს მსოფლიო მემკვიდრეობის ნუსხაში შეტანილი ძეგლების: ჯვრის მონასტრის, სვეტიცხოვლის საკათედრო ტაძრისა და სამთავროს მონასტრის ინდივიდუალური დამცავი ზონის ერთიანი ვიზუალური დაცვის არეალში (იხ. საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრის 2016 წლის 28 ივნისის N03/212 ბრძანება "მსოფლიო მემკვიდრეობის ნუსხაში შეტანილი ძეგლების: ჯვრის მონასტრის, სვეტიცხოვლის საკათედრო ტაძრისა და სამთავროს მონასტრის ინდივიდუალური დამცავი ზონის გაფართოებისა და მათი ერთიანი ვიზუალური დაცვის არეალის დამტკიცების შესახებ") და 2018 წელს შემუშავებული "მცხეთის ზოგადი დამცავი ზონები"-ს პროექტით (დამტკიცებული ჯერ არ არის) გათვალისწინებულ ისტორიული ლანდშაფტის დაცვისა და არქეოლოგიური დაცვის ზონების არეალებში. შესაბამისად, **გზშ-ის ანგარიშის სამინისტროში წარმოდგენამდე პროექტი უნდა შეთანხმდეს სსიპ საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოსთან და წარმოდგენილი უნდა იყოს მშენებლობის განხორციელების შესაძლებლობის თაობაზე შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტი;**
- "კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ" საქართველოს კანონის მე-14 მუხლის პირველი პუნქტის შესაბამისად, საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე კარიერის დამუშავებაზე და სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების, ასევე საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი განსაკუთრებული მნიშვნელობის ობიექტის მშენებლობის შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული

ორგანო სამინისტროს (აღნიშნული უფლებამოსილება დელეგირებულია სსიპ - საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოზე) დადებითი დასკვნის საფუძველზე. ხოლო, ამავე მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად სამინისტროს (სააგენტოს) დასკვნის საფუძველია შესაბამისი ტერიტორიის არქეოლოგიური კვლევა, რომლის ჩატარებას უზრუნველყოფს მიწის სამუშაოების განხორციელებით დაინტერესებული პირი. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, გზშ-ის ანგარიშის მომზადების პროცესში უნდა განხორციელდეს სამშენებლო დერეფნის არქეოლოგიური კვლევა და შესაბამისი დასკვნის მოსამზადებლად, სააგენტოში წარდგენილი უნდა იყოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული დოკუმენტაცია ტერიტორიის კვლევის შედეგების შესახებ, რაც ასევე მოცემული უნდა იყოს გზშ-ის ანგარიშში.

5. პროექტის განხორციელების შედეგად გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ემისიები სამშენებლო ტექნიკის მუშაობისას, სამშენებლო მასალების დამამზადებელი ობიექტებიდან, გაბნევის ანგარიში;
- ხმაურის გავრცელება მოსალოდნელი ზემოქმედება მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე;
- კუმულაციური ზემოქმედება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ზედაპირულ წყლებზე, მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკი, შემარბილებელ ღონისძიებებთან ერთად;
- ნარჩენების მართვის საკითხები, მათ შორის ნარჩენების მართვის გეგმა, ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, მიწის საკუთრებასა და გამოყენებაზე, ბუნებრივი რესურსების შეზღუდვაზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედების შეჯამება;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი მონიტორინგის გეგმა;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების მართვის გეგმა;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- გზშ-ს ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;

6. გზშ-ის ანგარიშში ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- საპროექტო გზის ინფრასტრუქტურული ობიექტების ძირითადი ტექნიკური პარამეტრები ერთიანი ცხრილის სახით;

- აეროფოტო სურათზე (მაღალი გარჩევადობით) დატანილი საპროექტო არეალის სქემატური რუკა ბეჭდური და ელექტრონული ფორმით (A3 ფორმატი; Shape ფაილი WGS_1984_37N(38N) პროექციით), სადაც მოცემული იქნება საპროექტო გზის ინფრასტრუქტურული ობიექტები, საპროექტო გზა, საპროექტო ხიდები, სამშენებლო ბანაკი, სამშენებლო მოედანი, სანაყაროს ტერიტორია;
- აეროფოტო სურათზე (მაღალი გარჩევადობით) დატანილი პროექტის ალტერნატიული ვარიანტების სქემატური რუკა ბეჭდური და ელექტრონული ფორმით (A3 ფორმატი; Shape ფაილი WGS_1984_37N(38N) პროექციით), სადაც მოცემული იქნება საპროექტო გზის ინფრასტრუქტურული ობიექტები, საპროექტო გზა, საპროექტო ხიდები, სამშენებლო ბანაკი, სამშენებლო მოედანი, სანაყაროს ტერიტორია;
- გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს დეტალურად საპროექტო გზის დაცვის ზონების შესახებ ინფორმაცია;
- გზშ-ის ანგარიშში აგრეთვე წარმოდგენილი უნდა იქნეს ზემოქმედებას დაქვემდებარებული ტერიტორიების საკადასტრო კოდები.

- წარმოდგენილი მთლიანი 1772110 მ² მიწის ფართობიდან, „სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს N299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით, 51665 მ² წარმოადგენს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ ტყის ფონდს. კერძოდ, ბარისახოს სატყეო უბნის ბულაჩაურის სატყეოს კვარტალი N30; 5429 მ², ჭოპორტის სატყეოს კვარტალი N62, 68; 10222 მ² და მცხეთის სატყეო უბნის ჯვარის სატყეოს კვარტალი N28; 36014 მ². სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე საქმიანობა საჭიროებს შეთანხმებას ტყის ფონდის მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან. ვინაიდან სკოპინგის ანგარიშით არ არის ცნობილი სამშენებლო ბანაკების, ასევე ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის და ფუჭი ქანების განთავსების ტერიტორიების დაზუსტებული მონაცემები, სამშენებლო ბანაკების და ფუჭი ქანების განთავსება უნდა განხორციელდეს იმ ადგილებზე, რომლებიც არ წარმოადგენენ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ ტყის ფონდს. რადგან სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე სანაყაროს მოწყობას კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს, შესაბამისად გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს სსიპ ეროვნულ სატყეო სააგენტოსთან შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტი;
- საპროექტო ტერიტორია კვეთს სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზიის აღების მიზნით წარმოდგენილი განაცხადის (49891-ID) - მიწისქვეშა მტკნარი წყლის ჭაბურღილის პირველი სანიტარული დაცვის მკაცრი რეჟიმის ზონას, რომელიც ვრცელდება მიწისქვეშა წყლების ბუნებრივი და ხელოვნური გამოსავლებიდან არანაკლებ 15 მეტრში. „წყლის შესახებ“ საქართველოს კანონის 21-ე მუხლის (სანიტარული დაცვის ზონები) მეოთხე პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტის თანახმად, პირველ სარტყელში (მკაცრი რეჟიმის ზონა) აკრძალულია ნებისმიერი მშენებლობა, გარდა წყალსადენის ნაგებობისა; ნებისმიერი საცხოვრებელი და ადმინისტრაციული შენობების განთავსება; ინერტული მასალის მოპოვება; მილსადენის გაყვანის გარდა (გარდა წყალსადენის ნაგებობის მომსახურებისათვის აუცილებელისა); ჩამდინარე წყლების ჩაშვება, ბანაობა, პირუტყვის მოვება და დარწყულება, რეცხვა, თევზჭერა, შხამქიმიკატების გამოყენება მცენარეთა დაცვის მიზნით. აღნიშნული საკითხი საავტომობილო გზების დეპარტამენტის მიერ განხილული და შეთანხმებული

უნდა იყოს სსიპ წიაღის ეროვნულ სააგენტოსთან და გათვალისწინებული უნდა იყოს სამინისტროში გზშ-ის ანგარიშის წარმოდგენამდე.

- წარმოდგენილი Shape ფაილებით დადგინა, რომ საპროექტო გზა კვეთს თბილისის ეროვნულ პარკს. თუმცა სკოპინგის ანგარიშში (ტექსტურ ნაწილში) აღნიშნულია, რომ საპროექტო გზა გადის თბილისის ეროვნული პარკის/ზურმუხტის ქსელის (შეთავაზებული) საიტის საზღვარზე. შესაბამისად აღნიშნული საკითხი უნდა დაზუსტდეს და წარმოდგენილი უნდა იქნას შესაბამისი Shape ფაილები. საპროექტო გზის ეროვნული პარკის ტერიტორიასთან გადაკვეთის შემთხვევაში, უნდა მოხდეს მარშრუტის ცვლილება იმგვარად, რომ აცილებული იქნას თბილისის ეროვნული პარკის საზღვრების და შესაბამისად ზურმუხტის ქსელის შეთავაზებული საიტის გადაკვეთა.
- ვინაიდან საპროექტო ტერიტორიის ნაწილი ემთხვევა "ევროპის ველური ბუნების და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის შესახებ" (ბერნის) კონვენციის შესაბამისად შექმნილ "ზურმუხტის ქსელის" შეთავაზებულ საიტს (საგურამო – GE0000047), რომელიც თავის მხრივ ასევე, ემთხვევა თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიას, საჭიროა გზშ-ის ანგარიშში აისახოს განმეორებით კვლევებზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია (ფოტომასალასთან ერთად) აღნიშნულ ტერიტორიაზე ზურმუხტის ქსელის სახეობებზე და ჰაბიტატებზე შესაძლო ზემოქმედებასთან დაკავშირებით. საჭიროების შემთხვევაში, წარმოდგენილ იქნას, იმ სახეობებსა და ჰაბიტატებზე შესაძლო ზემოქმედების და ამ ზემოქმედების თავიდან აცილების ქმედებების შესახებ ინფორმაცია, რომელთა დასაცავადაც შეიქმნა მითითებული საიტი.
- ვინაიდან საავტომობილო გზის მონაკვეთის მნიშვნელოვანი ნაწილი მოქცეულია მდინარე არაგვის ხეობაში განთავსებული შპს "ჯორჯიან უოთერ ენდ ფაუერის" კუთვნილი სასმელი წყლის ინფრასტრუქტურის სანიტარული დაცვის ზონაში, წარმოდგენილი მტვრის ემისიები ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი დამაბინძურებელია სასმელი წყლის წყალმომარაგების ისეთი ობიექტებისთვის, როგორცაა მდინარე არაგვის ფილტრატები და ბოდორნას საბუფერე აუზი (რეზერვუარი). ავტომაგისტრალის ფუნქციონირების ეტაპზე მტვრის წარმოქმნის ერთ-ერთ წყაროს წარმოადგენს მაგისტრალის მომიჯნავე მეორეხარისხოვანი გზებიდან დაბინძურებული ავტომანქანების მოხვედრა. ავტომაგისტრალის აღნიშნული მონაკვეთი გადის სოფლის დასახლებებზე და დამაკავშირებელი გზების უმეტესობა გრუნტის გზას წარმოადგენს, შესაბამისად ზემოაღნიშნული საკითხი გზშ-ის ანგარიშში სათანადოდ უნდა იქნეს განხილული და შეფასებული;
- სკოპინგის ანგარიშის თავში 7.3.1 მოცემულია, „ზედაპირული წყლის ხარისხზე ზემოქმედების საკითხი განსახილველი პროექტის შემთხვევაში განსაკუთრებით სენსიტიურია, რადგან გზა თბილისის წყალმომარაგების წყაროს დაცვის ზონის საზღვართან ახლოს გადის.“ აღსანიშნავია, რომ ავტომაგისტრალის მოცემული მონაკვეთის მნიშვნელოვანი ნაწილი მოქცეულია მდ. არაგვის ხეობაში განთავსებული შპს "ჯორჯიან უოთერ ენდ ფაუერის" კუთვნილი სასმელი წყლის ინფრასტრუქტურის სანიტარული დაცვის ზონაში;
- სკოპინგის ანგარიშის (თავი 7.3.1) მოცემულია, „სასურველია გზიდან ჩამონადენი შეიკრიბოს და გატანილ იქნას სენსიტიური ტერიტორიის გარეთ სპეციალური დამუშავების/გაწმენდის შემდეგ. გზშ-ის ეტაპზე შეირჩევა გზის საფარიდან და ხიდებიდან ზედაპირული ჩამონადენის დამუშავების სიტუაციას მორგებული

მეთოდი. ვინაიდან დაბინძურებული ზედაპირული ჩამონადენის მოხვედრა სასმელი წყლის ინფრასტრუქტურაში ყველაზე მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზემოქმედების მატარებელია, საჭიროა გზშ-ის ანგარიშში განხილული იყოს ყველა შესაძლო შემარბილებელი ღონისძიება ავტომაგისტრალის იმ მონაკვეთებისთვის, რომელიც მოქცეულია სანიტარული დაცვის ზოლში;

- სკოპინგის ანგარიშის თავი 7.3.2-ში მოცემულია, „მოსამზადებელი სამუშაოების ეტაპზე კონტრაქტორი ვალდებული იქნება შეარჩიოს ბანაკის და სამშენებლო მოედნების მოსაწყობი ტერიტორიები ზედაპირული წყლის ობიექტებიდან არანაკლებ 30 მ დაშორებით, მოამზადოს და შეათანხმოს გარემოსდაცვით უწყებასთან ბანაკის და სამუშაო უბნების გენგეგმა და პარამეტრები. სამუშაოს დაწყებამდე მშენებელი კონტრაქტორი განსაზღვრავს ჩაშვების წერტილების ადგილმდებარეობას და შეათანხმებს წყალჩაშვების პირობებს“. აგრეთვე თავი 7.3.2-ში მოცემულია, „საწვავის დროებითი ავზის ტერიტორიაზე განთავსების საჭიროების შემთხვევაში მისი განთავსება მდინარის კალაპოტიდან არანაკლებ 30 მ მანძილზე“. ყველა ზემოაღნიშნული ობიექტის მოწყობა არ უნდა მოხდეს სანიტარული დაცვის ზოლში, რაც გათვალისწინებული უნდა იყოს გზშ-ის ანგარიშში.

გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის მიერ წარმოდგენილ მცხეთისა და დშეთის მუნიციპალიტეტებში, E-60 ჩქაროსნული ავტომაგისტრალის ნატახტარი-რუსთავის (თბილისის შემოვლითი გზა), ნატახტარი-ჟინვალის მონაკვეთის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.